Írta: Kürtössy Péter
2016. július 08. péntek, 06:49 - Módosítás: 2020. április 06. hétfő, 12:49

Július 08. Szent Kilián napja

„Írország sziget az óceánban, szántóföldjei termékenyek,

de híresebb a szentjei miatt, akik közül Itália Kolumbánnak,

Alemannia Gallusnak, Frankföld Kiliánnak örvendezik.”

Kilián Würzburg ír származású vértanú püspöke (†689 táján). Már hazájában püspökké szentelték kolostorában, amikor elhatározta, hogy a szigetországból az európai szárazföldre megy, és ott néhány társával együtt *„teljes szegénységben követi Krisztust.”* Mielőtt megkezdte volna misszióját Würzburgban, elzarándokolt Rómába, ahol Konon pápa teljhatalmat adott neki *„a prédikálásra és a tanításra.”*
Frankföldre két társával, Kolonatus pappal és Totnan diákonussal érkezett. Kilián még Írországból tudta, hogy mekkora a jelentősége az uralkodónak a pogányok megtérítésében, és csakhamar sikerült a fiatal Gozbert von Thüringen herceget a keresztény hitre téríteni, akitől rögvest hite megvallásának gyakorlati bizonyítását kívánta, vagyis azt, hogy hagyja el bátyja özvegyét, akivel az egyházi törvény ellenére addig együtt élt. A későbbi hagyomány azt közli, hogy Gozbert
„először nagyon meghökkent”
,
„nagyokat sóhajtott, mert szerette ezt az asszonyt, akit feleségének tekintett.”
Amikor az asszony, név szerint Geilana megtudta, hogy Gozbert végül beleegyezett a lassú elválásba, elhatározta a püspök meggyilkolását. Ő a veszélyt felismerve figyelmeztette társait,

hogy bátran vállalják a vértanúságot. Geilanának hamarosan alkalma nyílt terve megvalósítására. Amikor a herceg egy hadjárat alkalmával távol volt otthonától, egy, az asszony által felbérelt bérgyilkos lefejezte az éppen imádkozó Kiliánt és társait. A tetemeket, az egyházi ruhákat és könyveket elásták a cellában, és lóistállót rendeztek be föléjük. Csoda folytán azonban egy idő múlva sértetlenül megtalálták a három vértanú testét. A gyilkos megőrült és öngyilkosságot követett el, a frank nép Isten ítéletét látta benne, és végleg elfordult a pogányságtól.

Kiliánt leginkább Írországban és Frankföldön tisztelik, de hazánkban is ismerték. Régi misekönyveink számon tartják, és számos családnevünk (Gellén, Kélián, Kiliyén, Gilyén) bizonyítja, hogy középkori jámborságunk is tisztelte. A sepsiszéki Kilyén települése és a gyergyói, nevét alighanem az 1659-ben kőből épült és zsindellyel fedett második kápolnájáról kapó Kilyénfalva elnevezése is erről tanúskodik.

Mecseknádasd 13. századi, a temetőben álló templomocskáját a falu Frankföldről bevándorolt német népe Kilián oltalmazó nevére szentelte. E titulust később István királyéra változtatták át. E kettősségben összefonódik a régi német szülőföld és az új magyar haza szakrális világa. A Szabolcs megyei Tiszaeszlár templomáról már 1332-ben feljegyezték, hogy plébánosa *„Paulus sacerdos Sancti Quilyani de Oslar”*
, s a község ma is Kilián-patrocínium, amelynek búcsúját a szent emléknapján, július 8-án tartják.

A székelyderzsi unitárius erődtemplom déli falának bal oldali, töredékes középkori freskója négy püspököt ábrázol díszes ruhában. Nevük eredetileg glóriájuk szélére volt felírva, de ma már csak a harmadik püspök, Szent Kilián neve olvasható.

A szegedi késes céhet a 18. században bevándorló német mesterek ivadékai alapították 1835-ben. Nem véletlen, hogy Kilián püspököt választották az éles kard vértanúságának eszköze miatt védőszentül. A szegedi minorita templom főbejáratán több barokk fadombormű látható. Az egyik Kiliánt ábrázolja, amelyről írásbeli adatok híján sem lehet vitás, hogy a szegedi késesek áldozatkészségét dicséri.

A bánsági német falukban Kilián volt az aratás kezdőnapja.

Forrás:

Bálint Sándor: Ünnepi kalendárium II. Szent István Társulat kiadása. Budapest, 1977. 32.

Bitskey István: „Divus Kilianus” Pázmány Péter Szent Kiliánról.

http://reciti.hu/wp-content/uploads/09_BitskeyIstvan_Kilian80.pdf

Diós István: A szentek élete. Szent István Társulat kiadása. http://www.katolikus.hu/szentek/0708-376.html

Furu Árpád: Restaurált falképek Székelyderzsen. http://kozlony.unitarius.org/2016/uk2016-03.pdf